

Samuel Huntington: Střet civilizací

Příčiny střetů mezi Islámem a Západem

Samuel Huntington

- ▶ * 1927 New York – 2008 Massachusetts
- ▶ Americký politolog , poradce a akademik
- ▶ Harvardská univerzita (Ph.D – mezinárodní vztahy, politická věda)
- ▶ Koordinátorem bezpečnostního plánování v Bílém domě v Radě národní bezpečnosti.(Jimmy Carter)
- ▶ Formoval americké názory na civilně-vojenské vztahy, politický vývoj států a pohled na komparativní vládnutí.
- ▶ Publikace: Střet civilizací, Politická geografie, Úpadek Západu, Teorie modernizace.
- ▶ Založil nový proud myšlení v mez. vztazích, inspiroval mnoho autorů

Vývoj světového řádu po studené válce

- ▶ Existují 4 Teorie:
- ▶ **Samuel P. Huntington:** Střet civilizací, nikoli mocností
- ▶ **Francis Fukuyama:** Demokracie, jako konečná forma všech států a kultur
- ▶ **John Mearsheimer:** USA jako hegemon světa navždy
- ▶ **Kritici Mearsheimera:** Neustálé měnící se hegemon (Zákon demokratičnosti společnosti.) – Další hegemonem se stane Čína

Střet Civilizací

- ▶ Hlavní myšlenkou je další utváření světa po studené válce, soupeření velmocí vystřídá střet civilizací.
- ▶ Základní teze: „ Kultura a kulturní identity, které jsou v nejširším ohledu zároveň identitami civilizačními, utvářejí ve světě po studené válce vzorce soudržnosti, rozpadu a konfliktu.“
- ▶ Světa po studené válce nelze chápat jako jeden harmonický celek -> Model světa (Nezbytný pro pochopení světa)
- ▶ Pohled jednotlivých států nestačí -> **Svět je složený s několika civilizací.**

Pojem civilizace

- ▶ Definice civilizace se měnila v průběhu moderních dějin
- ▶ V 18. století: francouzští učenci->civilizace protiklad „barbarství a vandalismu“. (Gramotná, stabilní, urbanizovanou)
Být necivilizovaný znamenalo nebýt společensky přijat
Anglie: Život ve městech, organizovaný vládou a usnadněný písmem.
- ▶ V 19. století: Civilizace jako **jeden** standart pro státy, které chtějí tvořit mezinárodní rámec, vedený Evropou.
- ▶ V 20. století: Rozdělní na několik civilizací podle určitých kritérií. Opuštění od jednoho standartu.

Pojem civilizace

- ▶ Moderní pojetí civilizace: Nosný termín pro společné humanitní ideály a dědictví
- ▶ Civilizace $\neq$ Kultura -> Kultura jsou ideály, hodnoty, umění a tradice, které jsou součástí civilizace
- ▶ Civilizace $\neq$ Stát -> Civilizace přesahuje státy, územně, kulturně, politicky
- ▶ Neustále se mění, vyvíjí, modernizuje
- ▶ Nejdéle trvající společenský útvar na zemi
- ▶ Civilizační znaky: Primární: Tradice, kultura, náboženství, etnicita,
Sekundární : Dějiny, instituce, jazyk, sebeurčení

Pojem civilizace

- ▶ **Podle Hungtingtona:**
- ▶ Nejširší kulturní entita
- ▶ Základním kamenem je často náboženství
- ▶ Dynamický vývoj
- ▶ Civilizace se navzájem ovlivňují(Ekonomicky, kulturně, vojensky)
- ▶

Druhy civilizací

- ▶ Podle Huntingtona existuje 7(8) civilizací
- ▶ Každá má svoje náboženství
- ▶ Každá má svojí historii, která je nutno znát k pochopení jej samotné
- ▶ Každá civilizace má svoje pomyslné centrum (Stát, město, Řeka)
- ▶ Civilizace se navzájem ovlivňují a mohou (Podle Huntingtona dokonce musí) mezi nimi nastat spory, které mohou vyústit až ke střetům

Druhy civilizací

- ▶ • **Čínská** At' už ji uvažujeme jako jednu nebo jako řadu takových civilizací, je těsně spojená s konfucianismem, i když ho přerůstá.
- ▶ • **Japonská** Civilizace je potomkem civilizace čínské, ale jest nyní samostatnou civilizací.
- ▶ • **Hinduistická** Hinduismus je zároveň i společenským systémem Indie, a též tento stát přesahuje.
- ▶ • **Islámská** Díky expanzi islámu sem patří řada velmi odlišných islámských kultur - arabská, turecká, malajská, perská.

Druhy civilizací

- ▶ • **Západní**. Nebo též Západ je civilizace založená na dědictví antiky a katolicismu a protestantismu. Je charakteristická jazykovou pluralitou, oddělením duchovní a světské autority, ochraně lidských práv a zastupitelských orgánech, společenského pluralismu a individualismu. Jednotlivé prvky se mohou nacházet i u jiných civilizací, ale takto dohromady se vyskytují výhradně u civilizace západní.
- ▶ • **Pravoslavná**. Huntington hovoří též vyčleňuje ruskou ortodoxní civilizaci, jako nezávislou na západní civilizaci.

Druhy civilizací

- ▶ • **Latinskoamerická** Ačkoli ji někteří badatelé vnímají jako součást západní civilizace, Huntington ji pro účely analýzy řadí zvlášť. Podle něj, má specifický vývoj oproti Evropě nebo Severní Americe. Typický je pro ni sklon k autoritářské kultuře.
- ▶ • **(Africká)** Pro účely analýzy se Huntington zamýšlí též nad existencí africké civilizace.

Struktura civilizace

- ▶ Studená válka: Jednotlivé státy se vztahovaly ke dvěma velmocím
- ▶ Pod skončení SV se státy vztahují k civilizacím (Absence společného nepřítele)
- ▶ **Členská země:** Plné ztotožnění s civilizací (Příklad Francie v EU)
- ▶ **Ústřední země:** Ohnisko civilizace, je na něj nahlíženo jako zdroj kultury , tyto státy komunikují mezi sebou na úrovni mezi civilizační
- ▶ **Osamocená země:** Stát, který nemá sounáležitosti s jinými společnostmi (Etiopie, Oceánie, [Japonsko](#))
- ▶ Čínská, pravoslavná a hinduistická civilizace má jeden dominantní ústřední stát

Struktura civilizace

- ▶ **Západní civilizace:** USA

Německo?, Francie? (Území, historie)

Civilizace bez ústředních států, Proč?

- ▶ **Islám:** Írán (Šiité), SAUD(nízký počet obyvatel, kultura)
- ▶ **Latinská Amerika:** Brazílie (Jazyk, ostatními neoblíbený)
- ▶ **Afrika :** Nestabilita korupce, Jazyk, postkoloniální rozdělení, Huntington preferuje Nigérii a JAR v budoucnu

Struktura civilizace

- ▶ **Rozštěpené země:** Země s početnými skupinami, náležící k více civilizacím
Konflikty, války (Jugoslávie) Uměle vytvořené celky
- ▶ **Rozpolcená země:** Lidé v určité zemi se hlásí k jedné civilizaci a její kultuře, vládní představitelé chtějí změnu
- ▶ Mexiko, Turecko

„Vývoz civilizace“ historické střetávání civilizací

- ▶ Podle Huntingtona probíhalo protínání civilizací ve 3 fázích
- ▶ **1. Fáze:** Doba vzniku civilizací, izolované (Nízký počet obyvatel)
- ▶ První konflikt: JV Asie, Severní Indie (Krátké šarvátky, výjimečně podmanění cizího národa.) Častější byly konflikty uvnitř jedné civilizace.
- ▶ **2. Fáze:** 8. Století s příchodem Západní civilizace.
- ▶ Obchod, technologický vývoj, byrokracii, instituce (To nejlepší z ostatních civilizací)
- ▶ Křesťanství jako faktor soudržnosti
- ▶ Mezi civilizační vztahy se přeměňují na podřízení Západu.
- ▶ Huntington:: „Západ dobyl svět nikoli nadřazeností svých idejí, hodnot nebo náboženství, ale především schopností používat organizované násilí.“
- ▶ Dominance Západu

„Vývoz civilizace“ historické střetávání civilizací

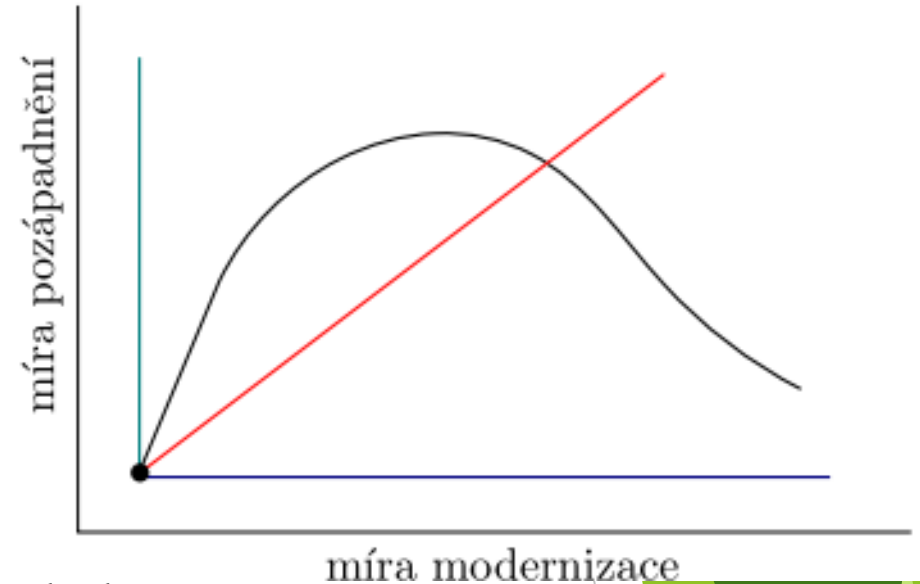
- ▶ 3. Fáze:
- ▶ Začátek 20 Století až po současnost
- ▶ Klesající vliv Západu, více směrné vlivy mezi civilizacemi
- ▶ Ideologie produkt Západu, náboženství produkt všech ostatních
- ▶ Export ideologii mimo západ -> nové podoby (Komunismus v Číně), postupná revolta proti západů, v hlavní roli náboženství.
- ▶ „Konflikty politických ideologií uvnitř jedné civilizace vystřídal střet kultur a náboženství mezi jednotlivými civilizacemi.“
- ▶ „Modernizace a globalizace pramenící ze západu mylně vyvolává představu jedné univerzální civilizace.“

„Vývoz civilizace“ Pozápadnění a modernizace

- ▶ Westernizace, Amerikanizace, globalizace
- ▶ Nevytváří se Univerzální civilizace(Jazyk, náboženství, kultura, identita)
- ▶ Modernizace jako potencionální stmelovací faktor
- ▶ S modernizací jde ovšem snaha o pozápadnění civilizací> setkává se s odporem
- ▶ Historicky se s odmítáním obojího můžeme setkat u Číny a Japonska(Samuraj)
- ▶ Myšlenka, pokud chceme být úspěšní jako Západ, musíme ho celý přijmout->
- ▶ ->reformy Mustafy Kemala Atatürka v Turecku(Odklon od Islámské kultury za účelem zlepšení ekonomické, technologické vyspělosti.

Vývoz civilizace“ Pozápadnění a modernizace

- ▶ Úspěch modernizace (Ekonomické, politické, vojenské) může vyvolat zvýšené sebevědomí a důvěru ve vlastní kulturu.
- ▶ Druhým důvodem je to, že modernizace vede k zpretrhání tradičních pout společenských vztahů a vede až pocitům ztráty morální hodnoty. Technologie a pokrok vzniklé prázdno nedokáže nahradit a pro tyto potřeby se sahá zpět k náboženství, které navrácí vlastní identitu, smysl a cíl . Zároveň se odlišností od západu přispívá k budování vlastní identity.
- ▶ Modernizace $\neq$ Pozápadnění

Zelená (Egypt), Modrá (čína, Japonsko) Červená (Utopistická Kamelismus) Černá(Reálný Kamelismus) -> Většina zemí

Úpadek západu

- ▶ Západ se vyčerpal a zdá se, že stále více z jeho sil se přelévá jednak k nezápadním národům a k nadnárodním koncernům -> Asie, Islám
- ▶ **Asie:** V rámci asijské jednoty dochází i k odkazům na konfucianistickou tradici
- ▶ Národní hrdost a sebejistota snižuje ochotu přistupovat na požadavky západních zemí (Ekonomika, Armáda, Lidská práva)
- ▶ „Asijský hodnotový systém je ten pravý úspěšný a že dřívější západní model zkrátka nefunguje, asijská kultura je kulturou vyšší ke té západní. Rodí se zde asijská verze západního universalismu“
- ▶ **Islám:** Islámské obrození -> modernizace bez účasti západu, Generační problémy, rozdílnost názorů, konzum.

Západ vs Islám

Náboženství

- ▶ **Západ: Křesťanství**
- ▶ Oddělení státu a náboženství, kultura se neodráží v náboženství, člověk vytváří naše poznání a vědění, člověk může měnit svět
- ▶ **Islám: Islám**
- ▶ Náboženství je součástí politické moci, Kultura pramení čistě z náboženství, člověk nemůže měnit svět, Vše je dáno Bohem

Západ vs Islám

Společnost, Politická struktura

- ▶ **Západ:** Moderní, vzdělaná, bohatá, propojená, tolerantní, umírněná
- ▶ Demokracie, vláda lidu, lidská práva,
- ▶
- ▶ **Islám:** Zastaralá, nízká úroveň vzdělání, uzavřená, militantní, chudoba (Velké rozdíly mezi soc. vrstvami)
- ▶ Teokracie, doktríny, celek převyšuje jednotlivce.

Západ vs Islám

Základní hodnoty

- ▶ **Západ:** Křesťanství, Antika, Osvícenství, Racionalismus
- ▶ Svoboda jednotlivce, slova, pohybu, vyznání atd. Kapitalismus, konzum
- ▶ Volnost

- ▶ **Islám:** Korán, Šaría
- ▶ Důraz na skupinu(Rodina), uzavřené sociální vrstvy, kolektivismus, názorová uzavřenost

Západ vs Islám

Historie

- ▶ Křížové výpravy
- ▶ Nájezdy do Evropy (Turecko, Maurové)
- ▶ Post koloniální země
- ▶ Migrace

- ▶ **Kritika Hungtingtona:** Špatná interpretace mez. vztahů. Podpora Islamofobie.
- ▶ Zjednodušená interpretace Islámské kultury
- ▶

Děkuji za pozornost